

Urząd Miejski w Żelechowie

RAPORT Z WYKONANIA
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY ŻELECHÓW ZA LATA 2013-2014

Żelechów, 2015 r.

Spis treści

1. WPROWADZENIE	3
2. OMÓWIENIE REALIZACJI PRZYJĘTYCH W PROGRAMIE CELÓW I ZADAŃ.....	4
2.1. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU ORAZ LASÓW	4
2.2. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W ZAKRESIE RACJONALNEGO GOSPODAROWANIA ZASOBAMI WODY I OCHRONY WÓD.....	7
2.3. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY POWIERZCHNI ZIEMI, W TYM GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI I GOSPODARKA ODPADAMI.....	12
2.4. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ŚRODOWISKA I ZDROWIA, W TYM OCHRONY PRZED WYSTĄPIENIEM POWAŻNYCH AWARII I ZAGROŻEŃ NATURALNYCH	14
2.5. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W ZAKRESIE JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	17
2.6. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA HAŁASU I PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	20
2.7. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W ZAKRESIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ.....	23
3. ANALIZA WSKAŹNIKÓW SŁUŻĄCYCH OCENIE EFEKTÓW REALIZACJI PROGRAMU.....	26
4. PROPOZYCJE ZMIAN W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA	32
5. WNIOSKI	32

1. WPROWADZENIE

Niniejszy Raport został sporządzony na podstawie art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 ze zm.) . Zgodnie z wyżej wymienionym przepisem Burmistrz Żelechowa sporządza co 2 lata raport z wykonania programu ochrony środowiska i przedstawia go Radzie Miejskiej. Następnie, przekazuje raport Zarządowi Powiatu.

Niniejszy Raport z realizacji Programu ochrony środowiska dla Programu ochrony środowiska dla Gminy Żelechów obejmuje lata 2013-2014.

Pierwszy Program Ochrony Środowiska dla Gminy Żelechów został przyjęty przez Radę Miejską w Żelechowie Uchwałą Nr XVII/110/04 z dnia 9 listopada 2004 r. Dokument ten został zaktualizowany. Obecnie na terenie Gminy realizowany jest "Program ochrony środowiska dla Gminy Żelechów na lata 2010-2013 z uwzględnieniem lat 2014-2017", który został przyjęty Uchwałą Nr III/19/10 Rady Miejskiej w Żelechowie z dnia 30 grudnia 2010 r.

Przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska nie określają wymagań dotyczących zakresu i formy raportu z realizacji Programu ochrony środowiska. Podczas realizacji Raportu przyjęto, że będzie on służył ocenie realizacji celów i zadań przyjętych w Programie oraz efektów tych działań, w kontekście stanu środowiska i wymagań prawnych.

W wyniku oceny Programu sformułowane zostały propozycje jego zmiany, związane m.in. z koniecznością dostosowania zapisów Programu do:

- zmian prawa za zakresu ochrony środowiska,
- aktualnego stanu środowiska na terenie gminy,
- planów rozwojowych Gminy Żelechów,
- możliwości finansowania inwestycji i działań w polach strategicznych uznanych w Programie za priorytetowe.

Przy opracowaniu Raportu zostały wykorzystane dane statystyczne i inne informacje o stanie środowiska, uzyskane między innymi z:

1. Urzędu Miejskiego w Żelechowie,
2. Starostwa Powiatowego w Garwolinie,
3. Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie (Bank Danych Lokalnych),
4. Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie,
5. instytucji i placówek prowadzących działalność w zakresie objętym Programem z terenu: Gminy Żelechów, Powiatu Garwolińskiego i Województwa Mazowieckiego.

2. OMÓWIENIE REALIZACJI PRZYJĘTYCH W PROGRAMIE CELÓW I ZADAŃ

W Programie ochrony środowiska dla Gminy Żelechów wyznaczono szereg zadań z zakresu ochrony środowiska, zmierzających do poprawy w zakresie jego poszczególnych elementów oraz zmniejszenia antropopresji. Sposób i stopień ich realizacji w latach 2013-2014 zaprezentowano w kolejnych rozdziałach niniejszego Raportu.

2.1. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu oraz lasów

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele:

	Cele	Stan realizacji
<i>Strategiczny do 2017 r.</i>	Utrzymanie i rozwój walorów przyrodniczych Gminy	W trakcie realizacji Utrzymanie zieleńców i innych terenów zieleni urządzonej
	Zwiększenie areалу terenów zalesionych	W trakcie realizacji Działania Nadleśnictwa Garwolin w zakresie ochrony, pielęgnacji i edukacji przyrodniczo - leśnej
<i>Długoterminowe do 2017 r. i krótkoterminowe do 2013 r.</i>	Ochrona obszarów i obiektów chronionych oraz pozostałych przyrodniczo cennych	W trakcie realizacji Utrzymanie zieleńców i innych terenów zieleni urządzonej
	Rozwój systemu zieleni urządzonej	W trakcie realizacji Utrzymanie zieleńców i innych terenów zieleni urządzonej
	Ochrona walorów krajobrazu	W trakcie realizacji Opracowania planistyczne i koncepcyjne w zakresie planowania przestrzennego. Przyjęto nowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Żelechów wraz z prognozą oddziaływania na środowisko
	Uwzględnianie wartości środowiska przyrodniczego w polityce przestrzennej i kierunkach rozwoju Gminy	W trakcie realizacji Opracowania planistyczne i koncepcyjne w zakresie planowania przestrzennego. Przyjęto nowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Żelechów wraz z prognozą oddziaływania na środowisko
	Wzrost różnorodności biologicznej zasobów leśnych	W trakcie realizacji Działania Nadleśnictwa Garwolin

Cele		Stan realizacji
		w zakresie ochrony, pielęgnacji i edukacji przyrodniczo - leśnej
	Udostępnienie lasów społeczeństwu poprzez odpowiednie zagospodarowanie rekreacyjno-wypoczynkowe i edukacyjne	W trakcie realizacji Działania Nadleśnictwa Garwolin w zakresie ochrony, pielęgnacji i edukacji przyrodniczo - leśnej

- Prowadzenie prac związanych z utrzymaniem i rozwojem zieleni: zieleńców, skwerów, zieleni osiedlowej, terenów rekreacyjnych, cmentarzy, zieleni przyulicznej, itp.
- Wykonanie nasadzeń nowych drzew i krzewów
- Sprawowanie opieki nad dzikimi zwierzętami
- Przygotowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i ekofizjografii gminy
- Wykonanie nowych obiektów służących do wypoczynku i rekreacji mieszkańców (placów zabaw, siłowni zewnętrznych, boisk sportowych, innych obiektów sportowo - rekreacyjnych), służących poprawie stanu zdrowia i kondycji mieszkańców, a także promocją zdrowego stylu życia
- Prowadzenie gospodarki leśnej w lasach, ochrona i pielęgnacja lasów
- Zalesianie gruntów porolnych i odnowienia sztuczne w lasach

Na działania związane z ochroną przyrody, krajobrazu i lasów wydatkowano w latach 2013-2014 kwotę co najmniej 996,215 tys. złotych.

Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu w latach 2013 - 2014 przedstawiono poniżej poniżej w tabeli nr 1.

Tabela 1. Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu oraz lasów w latach 2013 - 2014

Zadania, kierunki działań	Jednostka realizująca	Numer zadania	Podjęte działania	Koszty w tys. złotych
Urządzenie, utrzymywanie i ochrona terenów zieleni	Gmina Żelechów	1.	Utrzymanie zieleńców, pielęgnacja drzew, wycinka zakrzaczeń	48,965
		2.	Zakup rębaka do pielęgnacji zieleni urządzonej oraz oczyszczania rowów	7,700
		3.	Organizacja akcji sadzenia drzewek w ramach akcji ekologicznych z okazji Dnia Ziemi	W ramach działań bieżących
Ochrona krajobrazu i ładu przestrzennego	Gmina Żelechów	4.	Aktualizacja planu zagospodarowania przestrzennego i prowadzenie procedur planistycznych w związku ze zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	108,700
		5.	Opracowanie aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Żelechów	46,00
Ochrona i pielęgnacja	Nadleśnictwo Garwolin	6.	Zalesienia gruntów porolnych i odnowienia sztuczne o powierzchni 0,96 ha. Zadanie	Brak możliwości

Zadania, kierunki działań	Jednostka realizująca	Numer zadania	Podjęte działania	Koszty w tys. złotych
lasów Zalesianie Utrzymywanie właściwego stanu zdrowotnego drzewostanu i ciągłości użytkowania gruntów leśnych	Nadleśnictwo Garwolin		zrealizowane w zakresie sprawowanego nadzoru nad lasami niepaństwowymi	wydzielenia kosztów
		7.	Odnowienia sztuczne po zrębniach o powierzchni 1,03 ha. Zadanie zrealizowane w ramach obowiązującego Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Garwolin	3,950
		8.	Pielęgnacja upraw leśnych o powierzchni 16,03 ha. Zadanie zrealizowane w zakresie sprawowanego nadzoru nad lasami niepaństwowymi oraz w ramach obowiązującego Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Garwolin	1,27
		9.	Pielęgnowanie młodników na powierzchni 9,44 ha. Zadanie zrealizowane w zakresie sprawowanego nadzoru nad lasami niepaństwowymi oraz w ramach obowiązującego Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Garwolin	2,95
		10.	Wykonanie trzebieży na powierzchni 149,25 ha. Zadanie zrealizowane w zakresie sprawowanego nadzoru nad lasami niepaństwowymi oraz w ramach obowiązującego Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Garwolin	105,44
		11.	Pozostałe prace z ochrony lasu	1,410
		12.	Ocena liczebności brudnicy mniszki	0,060
		13.	Jesienne poszukiwania szkodników pierwotnych sosny	0,810
		14.	Ochrona pożytecznej fauny	0,920
Opieka nad bezdomnymi lub dzikimi zwierzętami	Nadleśnictwo Garwolin	15.	Dokarmianie ptaków	0,690
		16.	Czyszczenie starych i wywieszanie nowych budek lęgowych	3,100
Rekreacja i wypoczynek mieszkańców	Gmina Żelechów	17.	Budowa i wyposażenie placu zabaw przy Zespole Szkół w Stefanowie	17,844
		18.	Wykonanie placu zabaw przy Al. Wojska Polskiego w Żelechowie	20,000
		19.	Wykonanie ogrodzenia boiska w Gózdku	3,955
		20.	Zakup siłowni zewnętrznej w parku miejskim w Żelechowie	20,725
		21.	Wyposażenie placu zabaw i monitoring placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w Woli Żelechowskiej	13,029
		22.	Modernizacja boiska przy Zespole Szkół w Żelechowie. W ramach inwestycji wykonano nową podbudowę,	129,947

Zadania, kierunki działań	Jednostka realizująca	Numer zadania	Podjęte działania	Koszty w tys. złotych
Rekreacja i wypoczynek mieszkańców	Gmina Żelechów		nawierzchnie z trawy syntetycznej typowej do gry w piłkę nożną. Zakupiono również siedziska dla piłkarzy lub kibiców i nowe piłkochwyty	
		23.	Modernizacja płyty boiska sportowego SĘP wraz z wykonaniem ogrodzenia i ciągów pieszych, budowa sceny widowiskowej	430,238
		24.	Nawodnienie boiska piłkarskiego SĘP	0,163
		25.	Zakup zraszaczy na małe boisko SĘP	7,083
	Powiat Garwoliński	26.	Zakup siłowni zewnętrznej dla Zespołu Szkół Nr 1 w Żelechowie	21,266
Razem nakłady w latach 2013 - 2014: 996,215 tys. PLN				

2.2. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wody i ochrony wód

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych oraz gospodarowania zasobami wodnymi:

Cele w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi		Stan realizacji
<i>Strategiczne do 2017 roku</i>	Polepszenie stanu wód powierzchniowych i podziemnych	W trakcie realizacji Realizacja celu odbywa się poprzez budowę i modernizację obiektów oczyszczających ścieki, rozbudowę sieci kanalizacyjnej, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń punktowych, liniowych i obszarowych. Podmioty gospodarcze realizują cel poprzez modyfikacje procesów produkcyjnych oraz montaż urządzeń do podczyszczania lub oczyszczania ścieków
	Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód podziemnych	W trakcie realizacji Cel jest realizowany przez użytkowników wody - mieszkańców, rolników, przedsiębiorców, zgodnie z ich potrzebami, wiedzą, rachunkiem ekonomicznym i posiadanymi decyzjami i pozwoleniami. Oszczędność wody jest wymuszona na użytkownikach przez wrastające opłaty za jej użytkowanie. W placówkach oświatowych oraz mediach ogólnopolskich i lokalnych prowadzona jest edukacja ekologiczna, obejmująca także zagadnienia związane z ochroną wód i ograniczeniem jej zużycia

Cele w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi		Stan realizacji
<i>Długoterminowe do 2017 r. i krótkoterminowe do 2013 roku</i>	Dążenie do osiągnięcia właściwych standardów wód powierzchniowych pod względem jakościowym poprzez ich ochronę przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych i rolniczych	W trakcie realizacji Działanie realizowane przez osoby uprawiające ziemię poprzez rozważne i adekwatne do potrzeb stosowanie nawozów naturalnych i sztucznych. Działanie realizowane jest przez właścicieli nieruchomości. Realizacja celu odbywa się poprzez budowę i modernizację obiektów oczyszczających ścieki, rozbudowę sieci kanalizacyjnej, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń punktowych, liniowych i obszarowych. Podmioty gospodarcze realizują cel poprzez modyfikacje procesów produkcyjnych oraz montaż urządzeń do podczyszczania lub oczyszczania ścieków
	Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska, szczególnie w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków	W trakcie realizacji Realizacja celu odbywa się poprzez budowę i modernizację obiektów oczyszczających ścieki, rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków
	Zapewnienie wszystkim mieszkańcom Gminy odpowiedniej ilości i jakości wody do picia	W trakcie realizacji Cel realizowany poprzez badania wód pitnych, rozbudowę, naprawy i konserwację systemu poboru i rozprowadzania wody
	Ochrona ilościowa wód powierzchniowych i podziemnych	W trakcie realizacji Cel realizowany poprzez wydawanie pozwoleń wodnoprawnych przez Starostwo Powiatowe, badania wód pitnych i opomiarowanie ilości zużywanej wody. Cel jest realizowany także przez użytkowników wody - mieszkańców, rolników, przedsiębiorców, zgodnie z ich potrzebami, wiedzą, rachunkiem ekonomicznym i posiadanymi decyzjami i pozwoleniami. Oszczędność wody jest wymuszona na użytkownikach przez wrastające opłaty za jej użytkowanie. W placówkach oświatowych oraz mediach ogólnopolskich i lokalnych prowadzona jest edukacja ekologiczna, obejmująca także zagadnienia związane z ochroną wód i ograniczeniem jej zużycia

Dla osiągnięcia celów realizowane były na terenie Gminy Żelechów następujące zadania:

- badania wód pitnych z wodociągów zbiorowych,
- utrzymanie, naprawy, rozbudowa i modernizacja systemu poboru i rozprowadzania wody:
 - analizy wód,
 - eksploatacja, utrzymanie i konserwacja ujęć wód i SUW,
 - naprawy urządzeń do poboru wody,

- eksploatacja, utrzymanie i konserwacja sieci wodociągowej,
- budowa nowych odcinków sieci wodociągowej,
- rozbudowa i modernizacja systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków:
 - eksploatacja, naprawy, utrzymanie i konserwacja oczyszczalni ścieków,
 - budowa sieci kanalizacji sanitarnej,
 - eksploatacja, utrzymanie i konserwacja sieci kanalizacyjnej,
 - wykonywanie analizy ścieków,
 - wykonywanie koncepcji gospodarki wodno - ściekowej,
 - budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- konserwacja i utrzymanie cieków wodnych,
- wydawanie opinii z zakresu gospodarki wodnej, melioracji wodnych i postępowań wodno - prawnych w sprawie zakłócenia naturalnego spływu wód opadowych oraz zalewania i podtapiania nieruchomości,
- opracowanie koncepcji racjonalnej gospodarki wodnej dla całego regionu wodnego Środkowej Wisły.

Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań i zadań w zakresie poprawy jakości wód i stosunków wodnych zawartych w Programie ochrony środowiska dla Gminy Żelechów w latach 2013 - 2014 przedstawiono w tabeli 2.

Na zadania związane z ochroną wód powierzchniowych i podziemnych oraz gospodarowania zasobami wodnymi przeznaczono w latach 2013-2014 kwotę co najmniej 6 057,532 tys. złotych.

Tabela 2. Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wody i ochrony wód w latach 2013-2014

Zadanie, kierunek działania	Jednostka realizująca	Nr zadania	Podjęte działania	Kwota w tys. złotych
Badania jakości wód pitnych	Powiatowa Państwowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Garwolinie	1.	Badanie jakości wody w wodociągach na terenie gminy: Goniwilk (6 kontroli), Piastów (6 kontroli), Żelechów Osiedle Ogrodowa (5 kontroli), Żelechów PGR (4 kontrole)	W ramach kontroli urzędowej
Budowa, modernizacja, konserwacja i remonty sieci wodociągowej	Gmina Żelechów Zakład Gospodarki Komunalnej	2.	Budowa sieci wodociągowej w ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Żelechowie o długości 917,5 mb. Na realizację tego zadania gmina otrzymała środki z budżetu UE	138,557
		3.	Bieżące naprawy i remonty sieci wodociągowej i kanalizacyjnej realizowane przez Zakład Gospodarki Komunalnej. Funkcjonowanie ZGK w latach 2013 - 2014	4439,445
Budowa, modernizacja, konserwacja i	Gmina Żelechów	4.	Wykonanie map do celów projektowych i projektu do budowy kanalizacji w Gózdku.	29,914

Zadanie, kierunek działania	Jednostka realizująca	Nr zadania	Podjęte działania	Kwota w tys. złotych
remonty oczyszczalni ścieków	Gmina Żelechów		Gmina Żelechów realizuje zadanie pn. Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami w Gózdku. Zadanie polega na wykonaniu sieci kanalizacji sanitarnej na długości ok. 2000 mb i ok. 400 m kanału tłoczego oraz dwóch przepompowni wraz z przyłączami do gospodarstw domowych. Inwestycja jest realizowana z pomocą środków z UE	
Budowa, modernizacja, konserwacja i remonty oczyszczalni ścieków		5.	Wykonanie operatów geodezyjnych do budowy kanalizacji w Gózdku	36,200
		6.	Modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz modernizacja pomieszczeń w budynku Publicznego Przedszkola w Żelechowie	131,219
		7.	Gmina Żelechów rozpoczęła realizację projektu finansowanego w części ze środków Unii Europejskiej pn. Budowa przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków sanitarnych z odprowadzeniem wód oczyszczonych do studni chłonnych na terenie Gminy Żelechów. W ramach w/w inwestycji powstają przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenie całej gminy Żelechów. W latach 2013 - 2014 wykonano 31 kompletów oczyszczalni o przepustowości 0,9 m ³ , 13 kompletów oczyszczalni o przepustowości 1,4 m ³ , 29 kompletów oczyszczalni o przepustowości 0,6 m ³ , 10 kompletów oczyszczalni o przepustowości 0,96 m ³ .	989,160
	8.	Utrzymanie urządzeń przepompowni ścieków i wód	41,353	

Zadanie, kierunek działania	Jednostka realizująca	Nr zadania	Podjęte działania	Kwota w tys. złotych
			opadowych	
Konserwacja cieków i zbiorników wodnych	Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie Inspektorat w Garwolinie	9.	Utrzymanie rzeki Promnik, rzeki Kanał Ulgi, Rzeki Swarzyna przez WZMiUW	113,069 (kwota dotyczy całego zadania, także na terenie gminy Sobolew)
Konserwacja cieków i zbiorników wodnych		10.	Utrzymanie rzeki Żelechówka, rzeki Olszanka oraz rzeki Promnik	76,395
		11.	Utrzymanie rzeki Olszanka oraz rzeki Korytka	55,220
	Gmina Żelechów Spółka Wodna	12.	Dotacja dla Spółki Wodnej "Żelechów". Pomoc finansowa w formie dotacji celowej z budżetu Gminy dla Gminnej Spółki Wodnej "Żelechów" na realizację zadania pn. 'Wykonanie konserwacji gruntowej rowu R-6 w miejscowościach Nowy Goniwilk i Piastów	7,000
Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej	Gmina Żelechów	13.	Wydawanie opinii z zakresu gospodarki wodnej, melioracji wodnych i postępowań wodno - prawnych w sprawie zakłócenia naturalnego spływu wód opadowych oraz zalewania i podtapiania nieruchomości	Koszty ujęte w zadaniu z zakresu monitoringu wysypiska
	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie	14.	Opracowanie warunków korzystania z wód regionu wodnego Środkowej Wisły.	Opracowanie obejmuje cały obszar działalności RZGW w Warszawie
		15.	Identyfikacja oddziaływania zmian poziomów wód podziemnych w regionach wodnych RZGW w Warszawie. Zadania związane z aktualizacją planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.	Opracowanie obejmuje cały obszar działalności RZGW w Warszawie
		16.	Analiza kosztów środowiskowych i zasobowych w regionach wodnych RZGW	Opracowanie obejmuje cały obszar

Zadanie, kierunek działania	Jednostka realizująca	Nr zadania	Podjęte działania	Kwota w tys. złotych
Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie		w Warszawie. Zadania związane z aktualizacją planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.	działalności RZGW w Warszawie
		17.	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych na podstawie emisji i stężeń substancji priorytetowych (realizacja wykazu wielkości emisji stężeń substancji priorytetowych). Zadania związane z aktualizacją planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.	Opracowanie obejmuje cały obszar działalności RZGW w Warszawie
		18.	Wskazanie obszarów występowania zjawiska suszy wraz z określeniem jej zasięgu i natężenia na terenie RZGW w Warszawie oraz analiza możliwości zwiększenia na wskazanych obszarach dyspozycyjności zasobów wodnych. Wskazanie obszarów występowania zjawiska suszy wraz z określeniem jej zasięgu i natężenia na terenie RZGW w Warszawie dla potrzeb opracowania Planów przeciwdziałania skutkom suszy	Opracowanie obejmuje cały obszar działalności RZGW w Warszawie
Razem nakłady w latach 2013 - 2014: 6 057,532 tys. PLN				

2.3. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie ochrony powierzchni ziemi, w tym gospodarowanie zasobami geologicznymi i gospodarka odpadami

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele:

Cele		Stan realizacji
<i>Strategiczne do 2017 r.</i>	Przeciwdziałanie degradacji powierzchni ziemi, w tym gleb	W trakcie realizacji Działania podejmowane przez osoby uprawiające ziemię Upowszechnianie zasad Dobrej praktyki rolniczej i rolnictwa ekologicznego. Działania planistyczne. Prowadzenie właściwej gospodarki odpadami. Usuwanie azbestu. Likwidacja "dzikich" wysypisk w lasach

Cele		Stan realizacji
Długoterminowe do 2017 r. i krótkoterminowe do 2013 r.	Wykorzystanie gleb w sposób adekwatny do ich właściwości	W trakcie realizacji Działania podejmowane przez osoby uprawiające ziemię Upowszechnianie zasad Dobrej praktyki rolniczej i rolnictwa ekologicznego. Działania planistyczne. Działania administracyjne i kontrolne
	Rekultywacja lub rewitalizacja terenów zdegradowanych	W trakcie realizacji przez właścicieli terenów
	Wzrost świadomości głównie osób uprawiających ziemię w zakresie zasad jej ochrony	W trakcie realizacji Upowszechnianie zasad Dobrej praktyki rolniczej i rolnictwa ekologicznego

Dla osiągnięcia celów realizowane były następujące zadania:

- Gospodarka odpadami komunalnymi,
- Likwidacja nielegalnych wysypisk odpadów,
- Oczyszczanie powierzchni gminy,
- Prace porządkowe,
- Usuwanie wyrobów i odpadów zawierających azbest,
- Rekultywacja i monitoring składowiska.

W niniejszym rozdziale przedstawiono kwestie związane z gospodarką odpadami - dziedziną najbliższą związaną właśnie z powierzchnią terenu (poprzez możliwość negatywnego oddziaływania). Dotychczas sporządzane były sprawozdania z realizacji Planu gospodarki odpadami (co dwa lata), jednak nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach zniósła ten obowiązek (jak również wykonywania aktualizacji planów). Obecnie, sporządzane są jedynie plany na poziomie wojewódzkim i krajowym (aktualizowane co sześć lat). Gminy składają natomiast coroczne sprawozdania z gospodarki odpadami do Marszałka Województwa.

Na zadania związane z ochroną gleb i gruntów, surowców mineralnych oraz gospodarki odpadami wydatkowano w latach 2013-2014 kwotę co najmniej 879,106 tys. złotych.

Stan realizacji celów krótkoterminowych i kierunków działań w zakresie gleb i gruntów, surowców mineralnych oraz gospodarki odpadami wyznaczonych w Programie ochrony środowiska przedstawiono w tabeli nr 3.

Tabela 3. Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań w zakresie ochrony powierzchni terenu, surowców mineralnych i gleby oraz gospodarki odpadami w latach 2013-2014

Zadania, kierunki działań	Jednostka realizująca	Numer zadania	Podjęte działania	Koszt w tys. złotych
Oczyszczanie gminy	Gmina Żelechów	1.	Oczyszczanie terenu gminy	52,015
		2.	Odbiór odpadów komunalnych	683,591
		3.	Zakup oprogramowania do ewidencji opłat za odpady	2,952

Zadania, kierunki działań	Jednostka realizująca	Numer zadania	Podjęte działania	Koszt w tys. złotych
Gospodarka odpadami	Gmina Żelechów	4.	Utylizacja przeterminowanych leków i zakup pojemników do segregacji odpadów	0,686
		5.	Partycypacja gminy w kosztach usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest przez mieszkańców (łącznie z dofinansowaniem pozyskanym z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Warszawie)	50,358
		6.	Usuwanie azbestu - rozbiórka pokrycia dachowego z płyt azbestowo - cementowych w świetlicy wiejskiej w Starym Goniwilku	29,135
		7.	Usuwanie azbestu - rozbiórka pokrycia dachowego z płyt azbestowo - cementowych w świetlicy wiejskiej w Starym Kębłowie	28,848
		8.	Utrzymanie terenu rekultywowanego wysypiska odpadów komunalnych przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Żelechowie	Koszty ujęte w innych pozycjach
		9.	Monitoring terenu po wysypisku odpadów w Kotłowie	21,591
		Nadleśnictwo Garwolin	10.	Sprzątanie śmieci na terenach leśnych przez Nadleśnictwo Garwolin
Razem nakłady w latach 2013 - 2014: 879,106 tys. PLN				

2.4. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie środowiska i zdrowia, w tym ochrony przed wystąpieniem poważnych awarii i zagrożeń naturalnych

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele:

Cele		Stan realizacji
<i>Strategiczny do 2017 r.</i>	Ochrona stanu zdrowia oraz jakości życia mieszkańców przez eliminację uciążliwości i zagrożeń	W trakcie realizacji Utrzymywanie w gotowości sprawnego systemu zapobiegawczo – interwencyjno – ratunkowego na wypadek wystąpienia poważnej awarii lub klęsk żywiołowych. Utrzymanie i wyposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych m.in. zakup paliwa do samochodów i motopomp oraz remonty i zakup sprzętu strażackiego, koszty utrzymania, rozbudowy oraz modernizacji remiz OSP, organizowanie zawodów strażackich, zakup umundurowania dla strażaków, wypłata ekwiwalentu. Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej i promocja zdrowego stylu życia

Cele		Stan realizacji
Długoterminowe do 2017 r. i krótkoterminowe do 2013 r.	Zapobieganie zagrożeniom naturalnym oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia	W trakcie realizacji Utrzymywanie w gotowości sprawnego systemu zapobiegawczo – interwencyjno – ratunkowego na wypadek wystąpienia poważnej awarii lub klęsk żywiołowych Uczestnictwo w szkoleniach oraz doskonalenie umiejętności pracowników odpowiedzialnych służb ratowniczych i prewencyjnych
	Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska	W trakcie realizacji Informacja, edukacja i szkolenia
	Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego w aspekcie ochrony środowiska, oraz rozwój monitoringu zagrożeń środowiska	W trakcie realizacji Organizacja zarządzania kryzysowego na wszystkich szczeblach samorządu

Dla osiągnięcia celów realizowane były następujące zadania:

- utrzymywanie w sprawności i gotowości służb ratowniczych poprzez dofinansowanie, zakup sprzętu, modernizacja sprzętu ratowniczego, szkolenia,
- utrzymywanie formacji Obrony Cywilnej, pogotowia ratunkowego i pozostałych służb medycznych,
- promocja zdrowego stylu życia i realizacja programów profilaktyki zdrowotnej,
- poprawa organizacji i bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Na zadania związane ze środowiskiem i zdrowiem, w tym ochroną przed awariami i zagrożeniami naturalnymi wydatkowano w latach 2013 - 2014 kwotę co najmniej 1 424,378 tys. złotych.

Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań w zakresie ochrony przed poważnymi awariami oraz zagrożeniami naturalnymi w latach 2013 - 2014 przedstawiono w tabeli nr 4.

Tabela 4. Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań w zakresie środowiska i zdrowia, w tym ochrony przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi w latach 2013-2014

Zadanie, kierunek działań	Jednostka realizująca	Numer zadania	Podjęte działania	Koszty w tys. złotych
Ochrona przeciwpożarowa Utrzymanie w gotowości służb ratowniczych	Gmina Żelechów	1.	Wydatki na utrzymanie ochotniczych straży pożarnych - wypłata ryczałtów i wynagrodzeń osobowych, wynagrodzenie za udział w działaniach ratowniczych i szkoleniach, zakup paliwa do samochodów i motopomp, remonty i zakup sprzętu strażackiego, koszty utrzymania remiz Ochotniczych Straży Pożarnych, organizacja zawodów strażackich, zakup umundurowania.	875,899

Zadanie, kierunek działań	Jednostka realizująca	Numer zadania	Podjęte działania	Koszty w tys. złotych
Ochrona przeciwpożarowa Utrzymanie w gotowości służb ratowniczych	Gmina Żelechów		Zakup motopompy dla OSP w Kalinowie, specjalistycznego sprzętu ratowniczego i zestawu ratownictwa medycznego dla OSP w Woli Żelechowskiej	
		2.	Modernizacja remizy OSP we Władysławowie	10,429
		3.	Rozbudowa garażu na samochód i sprzęt ppoż. w Gózdku	21,927
		4.	Budowa garażu OSP przy budynku w Hucie Żelechowskiej	12,265
		5.	Modernizacja remizy OSP w Woli Żelechowskiej	17,513
		6.	Budowa remizy OSP w Łomnicy	105,82
		7.	Modernizacja OSP w Zakrzówku	9,116
		8.	Budowa garażu i modernizacja remizy OSP Huta Żelechowska	48,841
		9.	Wykonanie monitoringu w OSP Wola Żelechowska	2,063
		10.	Modernizacja remizy OSP we Władysławowie I	8,211
		11.	Dotacja celowa dla Powiatu Garwolińskiego na zakup specjalistycznej karetki pogotowia ratunkowego dla potrzeb ratownictwa medycznego	8,000
	Nadleśnictwo Garwolin	12.	Ochrona przeciwpożarowa wykonywane w lasach gminy przez Nadleśnictwo Garwolin - wykonanie tablic informacyjnych o tematyce przeciwpożarowej, konserwacja i utrzymanie punktu czerpania wody, wykonanie i utrzymanie pasów ppoż.	4,98
Zarządzanie kryzysowe i obrona cywilna	Gmina Żelechów	13.	Obrona cywilna - zakup publikacji i materiałów do bieżącej działalności	1,157
Promocja i profilaktyka zdrowego trybu życia	Gmina Żelechów	14.	Wydatki na kulturę fizyczną	298,157
Razem nakłady w latach 2013 - 2014: 1 424,378 tys. PLN				

2.5. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie jakości powietrza atmosferycznego

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele związane z jakością powietrza atmosferycznego:

	Cele	Stan realizacji
<i>Strategiczny do 2017 r.</i>	Ograniczenie niskiej emisji	W trakcie realizacji Zadanie ciągłe, w trakcie realizacji, polega na modernizacji źródeł ciepła, zamianie paliwa na ekologiczne (np. węgla na gaz), zamianie nieefektywnych, przestarzałych źródeł ciepła (paleńsk domowych opalanych węglem, starych kotłowni lokalnych) na bardziej ekologiczne i nowoczesne (np. opalane gazem lub olejem).
<i>Długoterminowe do 2017 r. i krótkoterminowe do 2013 r.</i>	Ograniczenia emisji ze źródeł komunalnych, szczególnie źródeł niskiej emisji	W trakcie realizacji Zadanie ciągłe, w trakcie realizacji, polega na modernizacji źródeł ciepła, zamianie paliwa na ekologiczne (np. węgla na gaz), zamianie nieefektywnych, przestarzałych źródeł ciepła (paleńsk domowych opalanych węglem, starych kotłowni lokalnych) na bardziej ekologiczne i nowoczesne (np. opalane gazem lub olejem). Zależy w dużej mierze od uwarunkowań ekonomicznych – cen poszczególnych nośników cieplnych, a co za tym idzie - od indywidualnych wyborów mieszkańców. Pozostałe zadania: termomodernizacja obiektów i edukacja ekologiczna. Zmniejszenie emisji z sektora przemysłu - polega na zmianie technologii produkcji na mniej emisyjną oraz zmianie produkcji energii cieplnej w przedsiębiorstwach. Zależy w dużej mierze od uwarunkowań ekonomicznych, w tym kondycji danego podmiotu, a co za tym idzie - od indywidualnych wyborów samych przedsiębiorców. Rozbudowa sieci gazowej zależy w dużej mierze od uwarunkowań ekonomicznych – wobec wzrastających cen gazu wiele gospodarstw domowych zrezygnowało z tej tego nośnika. Energia odnawialna jest stosowana w coraz szerszym stopniu, ze względu na oszczędności w uzyskiwaniu energii. Stosowane są głównie kolektory słoneczne

Cele		Stan realizacji
	Ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych	W trakcie realizacji Zadanie ciągłe, w trakcie realizacji, polega na modernizacji dróg, usprawnianiu ruchu, technice jazdy, itp. Zależy w dużej mierze od uwarunkowań ekonomicznych oraz właścicieli pojazdów i kierujących pojazdami. Realizowano oczyszczanie miasta i terenów wiejskich - poprzez utrzymywanie w czystości ulic, dróg i chodników w okresie letnim i zimowym.

Dla osiągnięcia celów w zakresie jakości powietrza realizowane były następujące zadania:

- Przeprowadzenie okresowej kontroli urządzeń instalacji gazowej i ciepłej
- Przebudowy i modernizacje instalacji grzewczych
- Zmiana źródeł ciepła na bardziej ekologiczne (np. węglowe na gazowe)
- Budowa nowych odcinków i przyłączy sieci gazowej
- Działania promujące oszczędzanie energii
- Wymiana oświetlenia na energooszczędne
- Modernizacja procesów technologicznych w zakładach produkcyjnych
- Termomodernizacja obiektów
- Oczyszczanie letnie dróg i placów (ujęte w zadaniach z zakresu ochrony powierzchni terenu)

Prowadzono także działania zmierzające do modernizacji układu komunikacyjnego gminy oraz poprawy stanu technicznego dróg, choć trudno ocenić, jaki udział mają takie zadania w redukcji zanieczyszczeń komunikacyjnych. Przyjęto jednak, że poprawa systemu drogowego zwiększy płynność ruchu, a tym samym przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń przez pojazdy. Zadania związane z systemem komunikacji przedstawiono w rozdziale dotyczącym ochrony przed hałasem.

Na zadania związane z ochroną powietrza przeznaczono w latach 2013-2014 kwotę co najmniej 1 339,322 tys. złotych. Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań i zadań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego w latach 2013 - 2014 przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań w jakości powietrza atmosferycznego w latach 2013-2014

Zadanie, kierunek działań	Jednostka realizująca	Numer zadania	Podjęte działania	Kwota w tys. złotych
Likwidacja niskiej emisji Zmiana, naprawy i konserwacja źródeł ciepła	Gmina Żelechów	1.	Zakup kotła CO dla Szkoły Podstawowej w Woli Żelechowskiej	5,000
Termomodernizacja budynków	Powiat Garwoliński	2.	Termomodernizacja warsztatów mechanicznych wraz z wymianą centralnego ogrzewania przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Żelechowie	252,539

Zadanie, kierunek działań	Jednostka realizująca	Numer zadania	Podjęte działania	Kwota w tys. złotych
Termomodernizacja budynków	Gmina Żelechów	3.	Modernizacja dachu na budynku komunalnym przy oczyszczalni ścieków	20,000
	Gmina Żelechów	4.	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Stefanowie. Modernizacja polegała na dociepleniu części ścian oraz wykonaniu elewacji zewnętrznej oraz odświeżeniu starej na części budynku.	103,999
Modernizacja i konserwacja oświetlenia ulicznego pod kątem oszczędności energii	Gmina Żelechów	5.	Modernizacja i przebudowa oświetlenia gminy, m. in. wymiana oświetlenia ulicznego wzdłuż drogi powiatowej z rtęciowego na lampy sodowe	957,784
Rozbudowa sieci gazowej	Mazowiecka Spółka Gazowa	6.	Według danych GUS, długość sieci gazowej (rozdzielczej i przesyłowej) na terenie gminy Żelechów wynosiła w 2013 roku 31,644 km i nie zmieniła się od 2012 roku. Brak było danych za 2014 rok. Przybyło 1 przyłącze sieci gazowej do budynku. Liczba odbiorców gazu zwiększyła się o 38 gospodarstw domowych. Przybyło 25 gospodarstw domowych ogrzewających mieszkania gazem sieciowym	Brak danych
Prowadzenie monitoringu powietrza atmosferycznego	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska	7.	Badania wykonywane przez WIOS w wojewódzkiej sieci pomiarowej, w ramach corocznej oceny powietrza w województwie mazowieckim	W ramach bieżącej działalności
Oczyszczanie dróg	Gmina Żelechów	8.	Oczyszczanie dróg, zapobiegające pyleniu w okresach suchych. Oczyszczenie jezdni z zanieczyszczeń oraz wywóz odpadów	Koszty ujęte z rozdziałe: Ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami
Razem nakłady w latach 2013 - 2014: 1 339,322 tys. PLN				

2.6. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych

W Programie ochrony środowiska w zakresie oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych wyznaczono następujące cele:

Cele		Stan realizacji
<i>Strategiczne do 2017 r.</i>	Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego	W trakcie realizacji Realizacja zgodnie z wydanymi decyzjami i ustaleniami pokontrolnymi WIOŚ
	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	W trakcie realizacji W ramach działań ogólnopolskich
<i>Długoterminowe do roku 2017 i krótkoterminowe do 2013 roku</i>	Ograniczanie hałasu na terenach, gdzie jest on odczuwalny jako uciążliwy, szczególnie na terenach gęstej zabudowy mieszkalnej	W trakcie realizacji Zadanie realizowane przez właściwe planowanie przestrzenne, modernizację układu komunikacyjnego, izolację zielenią, stosowanie nowych okien dźwiękochłonnych oraz elewacji
	Utrzymanie aktualnego poziomu hałasu w obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna	W trakcie realizacji Zadanie realizowane przez właściwe planowanie przestrzenne, izolację zielenią, stosowanie nowych okien dźwiękochłonnych oraz elewacji
	Ochrona ludności Gminy przed oddziaływaniem promieniowania elektromagnetycznego	W trakcie realizacji W ramach działań ogólnopolskich

Dla osiągnięcia celów realizowane były następujące zadania:

- usprawnianie i modernizacja systemu transportu i komunikacji,
- poprawa standardów technicznych infrastruktury drogowej (bieżące utrzymanie, utwardzanie, remonty, modernizacja),
- usprawnianie systemu komunikacji zbiorowej,
- zwiększanie zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych i obiektów uciążliwych,
- wykonywanie izolacji dźwiękochłonnych obiektów (wymiana drzwi, stolarki okiennej, wytłumianie).

Zadania z zakresu ochrony przed hałasem pokrywają się częściowo z zadaniami zmierzającymi do poprawy jakości powietrza - dotyczy to poprawy drożności układu komunikacyjnego i poprawy jakości dróg i ulic.

Na terenie Gminy Żelechów prowadzone były w latach 2013 – 2014 liczne prace zmierzające do poprawy infrastruktury drogowej, a co za tym idzie, zmniejszenie uciążliwości hałasowej. W tym przypadku niemożliwe jest jednak określenie, w jakim stopniu działania te przyczyniły się do ograniczenia uciążliwości hałasu.

Brak jest szczegółowego rozeznania klimatu akustycznego Gminy, a tym samym wskazanie miejsc, gdzie przekroczone są normy. Można przypuszczać, że sytuacje takie mają miejsce wzdłuż głównych dróg o dużym natężeniu ruchu, na skrzyżowaniach głównych dróg i ulic.

Ograniczanie hałasu pochodzenia przemysłowego i robót budowlanych następuje w wyniku modernizacji tych obiektów. Zakłady we własnym zakresie podejmują działania mające na celu ograniczenie emisji hałasu do środowiska, takie jak: wyłumianie ścian, stosowanie obudowy dźwiękochłonnej, zastosowanie tłumików, itp.

Na zadania związane z ochroną przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym przeznaczono w latach 2013-2014 kwotę 4 770,655 tys. złotych.

Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań i zadań w zakresie ochrony przed hałasem oraz promieniowaniem elektromagnetycznym w latach 2013 - 2014 przedstawiono w tabeli nr 6.

Tabela 6. Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań w zakresie ochrony przed hałasem i polami elektromagnetycznymi w latach 2013-2014

Zadanie, kierunek działań	Jednostka realizująca	Numer zadania	Podjęte działania	Koszty w tys. złotych
Poprawa systemu komunikacyjnego Gminy poprzez standardów technicznych infrastruktury drogowej (bieżące utrzymanie, utwardzanie, remonty, modernizacja ulic i dróg)	Gmina Żelechów Powiat Garwoliński	1.	Remonty bieżące dróg powiatowych - remont drogi Nr 1330W Garwolin - Oziemkówka - Miastków Kościelny - Zwola Poduchowna - Żelechów - Dudki - Trojanów w miejscowości Nowy Kębtów na długości 3600 m	200,000
		2.	Drogi publiczne powiatowe - przebudowa drogi powiatowej znajdującej się na terenie Gminy Żelechów na odcinku Brzegi - Kalinów - Goniwilk w miejscowości Nowy Goniwilk na długości 1600 mb w 2013 r. i 810 mb w 2014 r. Dotacja dla Powiatu Garwolińskiego	890,660
		3.	Drogi publiczne powiatowe - przebudowa drogi na odcinku Miastków Kościelny - Ryczyska - Gózdek w miejscowości Łomnica, na długości 1800 mb	567,029
	Gmina Żelechów	4.	Drogi publiczne gminne - modernizacja, remonty i bieżące utrzymanie dróg i ulic	1163,826
		5.	Remont drogi w Janówku	8,754
		6.	Drogi publiczne gminne - modernizacja, remonty i bieżące utrzymanie dróg i ulic, budowa przepustów, zakup i montaż znaków drogowych i wiat przystankowych. W tym: - wykonanie nawierzchni asfaltowej na drodze gminnej Nr 131423W w miejscowości Stefanów na długości 1620 mb	1119,359

Zadanie, kierunek działań	Jednostka realizująca	Numer zadania	Podjęte działania	Koszty w tys. złotych
<p>Poprawa systemu komunikacyjnego Gminy poprzez standardów technicznych infrastruktury drogowej (bieżące utrzymanie, utwardzanie, remonty, modernizacja ulic i dróg)</p>	<p>Gmina Żelechów</p>		<p>- wykonanie nawierzchni asfaltowej na drogach gminnych o Nr 131407W oraz 131408W w miejscowości Kotłówka na długości 470 mb - wykonanie nawierzchni asfaltowej na drodze gminnej Nr 131539W tj. ul. Konopnickiej w Żelechowie na długości 371 mb - wykonanie nawierzchni asfaltowej na drodze gminnej Nr 131506W tj. ul. Szkolnej w Żelechowie na długości 135 mb - wykonanie nawierzchni asfaltowej na nieruchomości drogowej oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka Nr 2650 ul. Aleja Wojska Polskiego w Żelechowie - przebudowa drogi gminnej Nr 131443W w miejscowości Władysławów poprzez utwardzenie nawierzchni tłuczniem na długości 550 mb - przebudowa drogi gminnej Nr 131412W w miejscowości Nowy Kębtów poprzez utwardzenie nawierzchni tłuczniem na długości 500 mb - przebudowa drogi gminnej oznakowanej jako działka Nr 201 w miejscowości Wola Żelechowska poprzez utwardzenie nawierzchni tłuczniem na długości 700 mb - wykonanie kosztorysu inwestorskiego na modernizację drogi gminnej Nr 131416W w miejscowości Nowy Goniwilk</p>	
		7.	Modernizacja drogi w Kalinowie	8,269
		8.	Modernizacja drogi gminnej Nr 131413W w Sokolnikach	45,750
		9.	Modernizacja drogi na odcinku Stefanów - Podwierzbie	15,849
		10.	Modernizacja drogi we Władysławowie II	7,889
		11.	Modernizacja drogi Nr 131445W w Starym Kębtowie na długości 300 mb	29,978
		12.	Modernizacja drogi gminnej w Gąsiorach o Nr 131431W na długości 400 mb	29,274
		13.	Modernizacja drogi gminnej w Hucie Żelechowskiej o Nr 131401W na długości 425 mb	78,735
		14.	Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Huta Żelechowska o Nr 389 na długości 500 mb	49,970
		15.	Modernizacja drogi gminnej w Starym	85,882

Zadanie, kierunek działań	Jednostka realizująca	Numer zadania	Podjęte działania	Koszty w tys. złotych
Poprawa systemu komunikacyjnego Gminy poprzez standardów technicznych infrastruktury drogowej (bieżące utrzymanie, utwardzanie, remonty, modernizacja ulic i dróg)	Gmina Żelechów		Goniwilku o Nr 131438W na długości 470 mb	
		16.	Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Stary Goniwilk o Nr 131438W na długości 420 mb	54,970
		17.	Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Władysławów II o Nr 13142W na długości 800 mb	165,131
		18.	Modernizacja chodników na osiedlu przy ul. Ogrodowej	36,968
		19.	Modernizacja ul. Kochanowskiego	82,066
		20.	Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Piastów o Nr 131416W na długości 400 mb	44,999
		21.	Modernizacja drogi gminnej o Nr 131412W na odcinku Janówek - Stary Kębłów	7,000
		22.	Modernizacja drogi gminnej ul. Letnisko na odcinku 250 mb	34,994
		23.	Modernizacja drogi gminnej w Gąsiorach - dojazd do pól	7,553
		24.	Budowa parkingu przy Szkole Podstawowej w Starym Kębłowie	20,752
		25.	Wykonanie parkingu przy Zespole Szkół w Stefanowie	14,998
Razem nakłady w latach 2013 - 2014: 4 770,655 tys. PLN				

2.7. Ocena stopnia realizacji celów i kierunków działań w zakresie edukacji ekologicznej

W latach 2013-2014 edukacja ekologiczna na terenie Gminy Żelechów prowadzona była w zorganizowanym systemie kształcenia uczniów na wszystkich szczeblach systemu oświaty, przez Nadleśnictwo Garwolin, Starostwo Powiatowe w Garwolinie oraz przez Urząd Miejski w Żelechowie. Edukacja skierowana była do wszystkich mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele zakresu podnoszenia poziomu wiedzy ekologicznej:

Cele		Stan realizacji
<i>Strategiczne do 2017 r.</i>	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	Szczegółowy wykaz w tabeli nr 7
<i>Długoterminowe do 2017 r. i krótkoterminowe do 2013 r.</i>		

Edukacja ekologiczna polegała przede wszystkim na rozbudzeniu świadomości i wrażliwości ekologicznej, zainteresowania problemami środowiska, upowszechnianiu wiedzy o tej tematyce, kształtowaniu pozytywnych postaw.

Dla osiągnięcia celów realizowane były następujące zadania:

- prowadzenie edukacji dla dzieci i młodzieży w ramach zajęć dydaktycznych w placówkach oświatowych,
- wspieranie edukacji ekologicznej w placówkach oświatowych (np. zakup czasopism, książek, przyrządów, materiałów dydaktycznych itp.),
- organizacja pozaszkolnych zajęć związanych z edukacją ekologiczną,
- organizacja konkursów związanych z ochroną środowiska,
- organizacja akcji edukacyjnych, festynów i imprez ekologicznych, np. Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi, Dzień Dziecka,
- organizacja szkoleń, konkursów, warsztatów z zakresu ochrony środowiska (dla nauczycieli, pracowników instytucji, uczniów),
- współpraca ze stowarzyszeniami zajmującymi się ochroną środowiska lub edukacją ekologiczną,
- edukacja poprzez strony internetowe,
- wspieranie sportu, zdrowego stylu życia i profilaktyki zdrowotnej.

Na zadania związane z edukacją ekologiczną poniesiono w latach 2013-2014 koszty w wysokości co najmniej 12,024 tys. złotych.

Stan realizacji celów krótkoterminowych i kierunków działań w zakresie edukacji ekologicznej w latach 2013-2014 przedstawiono w tabeli nr 7.

Tabela 7. Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań w zakresie edukacji ekologicznej w latach 2013-2014

Zadanie, kierunki działania	Jednostka realizująca	Numer zadania	Podjęte działania	Koszt w tys. złotych
Prowadzenie edukacji ekologicznej i promocji Gminy Promocja zdrowego stylu życia	Gmina Żelechów	1.	Szkolenie dla pracowników Urzędu Miejskiego z zakresu ochrony środowiska	Brak danych
		2.	Organizacja akcji Sprzątanie Świata	3,024
		3.	Informacje dotyczące ochrony środowiska zamieszczane na stronie internetowej Gminy	Brak danych
	Nadleśnictwo Garwolin	4.	Prowadzenie zajęć edukacyjnych o tematyce przyrodniczo - leśnej przez pracowników Nadleśnictwa Garwolin, w formie zajęć terenowych i spotkań w szkołach lub przedszkolach. W latach 2013-2014 w zajęciach udział wzięło łącznie 645 osób.	Brak danych
		5.	Udzielanie wywiadów dla mediów o tematyce leśnej przez pracowników Nadleśnictwa Garwolin	Brak danych
	Powiatowa Państwowa Stacja Sanitarно -	6.	Realizacja zadań promujących zdrowy styl życia oraz profilaktykę chorób i uzależnień przez	Brak danych

Zadanie, kierunki działania	Jednostka realizująca	Numer zadania	Podjęte działania	Koszt w tys. złotych		
Prowadzenie edukacji ekologicznej i promocji Gminy Promocja zdrowego stylu życia	Epidemiologiczna		Powiatową Państwową Stację Sanitarno - Epidemiologiczną w Garwolinie			
	Powiatowa Państwowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Garwolinie	7.	Akcja Letnia - spotkania edukacyjne oraz realizacja konkursu plastycznego w myśl hasła "Zdrowy styl życia - zdrowe bicie serca".	0,200		
		8.	Akcja Letnia "Wiem jak zapobiegać chorobom, jestem czujny na wakacjach"	0,200		
		9.	Organizacja konkursu "Ja dbam o zdrowie, inni dbać powinni"	Brak danych		
		10.	Organizacja XXII Festiwalu Piosenki o Zdrowiu - edycja 2013 i 2014	7,200		
		11.	V i VI Przegląd Sztuk Teatralnych pod hasłem "Wiedza pomaga zapobiegać" oraz "Chronić siebie, chronię Ciebie"	1,400		
		12.	Realizacja programu pt. "Wybierz życie - pierwszy krok"	Brak danych		
		13.	Realizacja programu pt. "Zdrowe piersi są OK"	Brak danych		
		14.	Realizacja programu pt. "Nie pal przy mnie, proszę"	Brak danych		
		15.	Realizacja programu pt. "Znajdź właściwe rozwiązanie" - zapobieganie paleniu tytoniu	Brak danych		
		16.	Realizacja programu pt. "Czyste powietrze wokół nas"	Brak danych		
		17.	Realizacja programu pt. "ARS czyli jak dbać o miłość"	Brak danych		
		Powiat Garwoliński	18.	Organizacja konkursu "Odzyskana przyroda"	Brak danych	
			19.	Organizacja konkursu "Piękna zagroda wiejska" wspólnie z Mazowieckim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego	Brak danych	
		Razem nakłady w latach 2013 - 2014: 12,024 tys. PLN				

3. ANALIZA WSKAŹNIKÓW SŁUŻĄCYCH OCENIE EFEKTÓW REALIZACJI PROGRAMU

Podstawą monitoringu realizacji Programu ochrony środowiska jest sprawozdawczość oparta na wskaźnikach odzwierciedlających stan środowiska naturalnego i presję na środowisko oraz stan infrastruktury techniczno – inżynierskiej.

Wskaźniki środowiskowe przedstawiono w tabeli nr 9.

Generalnie, ocena wpływu realizacji Programu ochrony środowiska na wielkość presji wywieranej na środowisko i skuteczność działań ochronnych, określona na podstawie analizy zmian wartości przyjętych wskaźników wdrażania i monitorowania *Programu* wskazuje na duży postęp w realizacji wyznaczonych celów.

Zidentyfikowano pozytywne trendy w zakresie ochrony środowiska:

- Zwiększenie długości sieci wodociągowej (o 113,4 km w ciągu 18 lat)
- Zwiększenie liczby połączeń sieci wodociągowej prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (o 1549 sztuk w ciągu 18 lat)
- Zwiększenie liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej (o 6105 osób w ciągu 18 lat)
- Zmniejszenie poboru wód podziemnych na cele przemysłowe (o 15 m³/rok w ciągu 13 lat)
- Zwiększenie długości sieci kanalizacyjnej (o 16,5 km w ciągu 18 lat)
- Zwiększenie liczby połączeń sieci kanalizacyjnej prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (o 851 sztuk w ciągu 18 lat)
- Zwiększenie liczby ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (o 2149 osób w ciągu 18 lat)
- Realizacja programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków
- Budowa stacji zlewnej przy oczyszczalni ścieków
- Modernizacja źródeł ciepła
- Rozwój sieci gazowej (o 15,9 km w ciągu 18 lat)
- Reorganizacja systemu gospodarki odpadami
- Wzrost wskaźnika lesistości
- Wzrost powierzchni gruntów leśnych i lasów
- Dbalność o istniejące tereny zieleni urządzonej i powstawanie nowych obiektów, w tym służących rekreacji i wypoczynkowi
- Prowadzenie odpowiedniej gospodarki leśnej, pielęgnacji i ochrony lasów
- Wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zagadnień związanych z zagadnieniami środowiskowymi
- Aktywna i różnicowana edukacja ekologiczna
- Wzrost wydatków ogółem na ochronę środowiska i gospodarkę komunalną

Niepokojące są jednak trendy negatywne w postaci:

- Zwiększenie wskaźników wodochłonności gospodarstw domowych (o 4 m³ rocznie więcej na jednego korzystającego)
- Niewystarczające rozwiązania bezdomności zwierząt
- Zwiększenie zużycia energii elektrycznej o niskim napięciu w gospodarstwach domowych
- Zwiększenie zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca

- Niewielkie wykorzystanie potencjalnych możliwości w zakresie odnawialnych źródeł energii (w dalszym ciągu decydują tutaj czynniki ekonomiczne, a montaż urządzeń pozwalających korzystać z energii odnawialnej jest dość kosztowny)
- Stagnacja w rozwoju powierzchni terenów zieleni urządzonej
- Duże dysproporcje pomiędzy rozwojem sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
- Trudności w pozyskaniu zewnętrznych środków finansowych na realizację zadań związanych z ochroną środowiska

W latach 2013-2014 realizowano co najmniej 120 zadań - inwestycyjnych i pozainwestycyjnych - obejmujących wszystkie sektory środowiska. Łącznie, na zadania związane z ochroną środowiska wydatkowano kwotę co najmniej 15 479,232 tys. złotych.

Należy mieć jednak na uwadze, że duża część zadań (np. związanych z modernizacją układu drogowego) tylko w części przyczynia się do poprawy jakości środowiska (w tym przypadku - klimatu akustycznego i jakości powietrza). Nie można jednak oszacować, jaka to część, dlatego brano pod uwagę wszystkie koszty związane z daną inwestycją.

Część działań (np. poprawa nawierzchni dróg) służy więcej niż jednemu sektorowi środowiska, dlatego koszty przypisywano tam, gdzie pozytywne działanie wydaje się być większe (w tym przypadku - do ograniczania hałasu).

Największe nakłady poniesiono na realizację zadań związanych z poprawą jakości wód i zaopatrzeniem mieszkańców w wodę pitną oraz ograniczeniem hałasu. Duże nakłady pochłonęła ochrona przeciwpożarowa i ochrona powietrza. Najmniejsze kwoty przeznaczono na edukację ekologiczną. Wynika to z faktu, że podejmowano tu głównie działania pozainwestycyjne, nie wymagające dużych nakładów finansowych. Informacje o nakładach poniesionych na zadania związane z ochroną środowiska w latach 2013-2014 zestawiono w tabeli nr 8.

Tabela 8. Koszty poniesione na zadania związane z ochroną środowiska w latach 2013-2014

Lp	Sektor środowiska	Koszty w tys. złotych
1.	Przyroda i krajobraz	996,215
2.	Wody powierzchniowe i podziemne	6 057,532
3.	Powierzchnia ziemi i gospodarka odpadami	879,106
4.	Bezpieczeństwo środowiskowe	1 424,378
5.	Powietrze	1 339,322
6.	Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne	4 770,655
7.	Edukacja ekologiczna	12,024
Razem		15 479,232

Tabela 9. Wskaźniki efektywności Programu ochrony środowiska

Wskaźnik	Jednostka	Stan 1995r.	Stan 2000r.	Stan 2005r.	Stan 2010r.	Stan 2013r.	Stan 2014r.
Długość sieci wodociągowej	km	15,8	94,2	98,1	128,0	129,2	129,2
Połączenia sieci wodociągowej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	sztuka	286	1320	1350	1885	1835	1855
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	602	875	6187	6729	6707	7630
Korzystający w wodociągu w % ogółu ludności	%	-	-	73,5	79,2	79,8	91,0
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	69,7	141,7	200,2	245,9	245,5	230,4
Zużycie wody na jednego korzystającego	m ³ /rok	-	-	32,4	36,5	36,6	30,2
Zużycie wody na jednego mieszkańca	m ³ /rok	-	-	26,4	31,1	32,9	27,5
Zużycie wody na cele przemysłowe	dam ³ /rok	-	24	11	9	9	bd
Długość sieci kanalizacyjnej	km	3,7	4,9	13,5	17,1	20,2	20,2
Połączenia sieci kanalizacyjnej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	sztuka	49	183	549	800	bd	835
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	712	1263	2168	2605	2861	3872
Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności	%	-	-	25,8	30,7	34,0	46,2
Różnica pomiędzy odsetkiem ludzi korzystających z wodociągu a korzystających z kanalizacji	%	-	-	47,7	48,5	45,8	44,8
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	-	95,0	138,5	121,0	125,0	175,0
Ścieki oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam ³	-	135	142	163	175	220
Zbiorniki bezodpływowe	sztuk	-	-	-	970	970	945
Przydomowe oczyszczalnie ścieków	sztuk	-	-	-	0	44	83
Stacje zlewne	sztuk	-	-	-	0	1	1
Ścieki przemysłowe odprowadzane ogółem	dam ³	-	18	9	3	3	bd
Ścieki przemysłowe odprowadzane do sieci kanalizacyjnej	dam ³	-	12	5	3	3	bd
Ścieki oczyszczane przemysłowe	dam ³	-	9	6	4	0	bd
Liczba oczyszczalni ścieków komunalnych	sztuk	1	1	1	1	1	1
Przepustowość oczyszczalni ścieków komunalnych według projektu	m ³ /dobę	-	370	2000	2000	2000	2000
Ludność obsługiwana przez oczyszczalni ścieków	osoba	840	2000	3280	4100	4003	4003
Równoważna liczba mieszkańców dla oczyszczalni ścieków	osoba	-	2138	16300	16300	16300	16300
Liczba oczyszczalni ścieków przemysłowych	sztuk	1	1	1	0	0	0
Przepustowość projektowa oczyszczalni przemysłowych	m ³ /dobę	200	200	200	0	0	0
Zużycie energii elektrycznej o niskim napięciu w gospodarstwach domowych	MWh	1935	2275	2603	2923	2881	2772
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca	kWh	-	-	642,1	704,7	698,6	680,9

Wskaźnik	Jednostka	Stan 1995r.	Stan 2000r.	Stan 2005r.	Stan 2010r.	Stan 2013r.	Stan 2014r.
Zużycie energii elektrycznej na 1 korzystającego (gospodarstwo domowe)	kWh	-	-	1787,8	2029,9	2006,3	1953,5
Długość czynnej sieci gazowej	km	15,7	17,7	30,6	30,9	31,6	31,9
Odbiorcy gazu z sieci	gosp. dom.	-	884	850	874	924	925
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	-	-	2683	3015	bd	2985
Czynne połączenia sieci gazowej do budynków	sztuka	-	577	617	640	668	682
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. dom.	-	-	537	545	562	560
Korzystający z gazu w % ogółu ludności	%	-	-	31,9	35,5	35,9	35,6
Zużycie gazu z sieci	tys. m ³	-	802,0	722,9	735,5	669,5	644,9
Zużycie gazu z sieci na jednego korzystającego	m ³	-	-	269,4	243,9	221,6	227,0
Zużycie gazu z sieci na jednego mieszkańca	m ³	-	-	85,5	86,5	79,2	155,4
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys. m ³	-	-	633,5	614,5	643,6	227,0
Odpady komunalne zmieszane odpady zebrane w ciągu roku	ton	-	-	663,52	615,50	301,28	313,18
Odpady komunalne zmieszane odpady zebrane w ciągu roku ogółem na 1 mieszkańca	kg	-	-	78,5	72,4	35,7	37,4
Odpady komunalne z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	-	-	55,1	48,3	25,8	32,8
Osady ściekowe wytworzone w ciągu roku	ton	-	-	12	12	22	43
Jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	sztuka	-	-	-	3	2	3
Wskaźnik lesistości	%	-	-	15,5	16,2	16,3	16,4
Powierzchnia gruntów leśnych (w tym lasów)	ha	1287	1303	1404	1425,8	1440,9	1442,5
Powierzchnia lasów	ha	-	1282,5	1361,5	1414,1	1429,5	1431,1
Odnowienia i zalesienia	ha	-	11,3	0	0	3,3	0,6
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych	ha	0	0	0	0	0	0
Rezerwy przyrody	ha	0	0	0	0	0	0
Parki krajobrazowe	ha	0	0	0	0	0	0
Obszary chronionego krajobrazu	ha	0	0	0	0	0	0
Użytki ekologiczne	ha	0	0	0	0	0	0
Zespoły przyrodniczo - krajobrazowe	ha	0	0	0	0	0	0
Pomniki przyrody	sztuka	-	7	3	4	4	4
Tereny zieleni - parki spacerowo - wypoczynkowe	ha	-	-	6,0	0	0	0
Tereny zieleni - zieleńce	ha	-	-	2,4	2,4	2,4	2,4
Zieleń uliczna	ha	-	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8

Wskaźnik	Jednostka	Stan 1995r.	Stan 2000r.	Stan 2005r.	Stan 2010r.	Stan 2013r.	Stan 2014r.
Tereny zieleni osiedlowej	ha	-	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6
Wydatki ogółem na ochronę środowiska i gospodarkę komunalną z budżetu gminy	tys. złotych	-	412,433	1778,268	776,927	1058,078	1082,072
Wydatki na oczyszczanie gminy	tys. złotych	-	-	10,437	57,712	23,036	28,979
Wydatki na utrzymanie zieleni	tys. złotych	-	18,282	18,503	28,824	20,102	28,863
Wydatki na gospodarkę ściekową i ochronę wód	tys. złotych	-	-	1164,050	12,920	238,510	19,781
Wydatki na bezpieczeństwo publiczne i ochronę p-pož.	tys. złotych	-	-	-	464,932	560,368	431,564
Wydatki na gospodarkę odpadami	tys. złotych	-	-	127,988	0	192,540	491,051

bd- brak danych

Tabela opracowana na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, GUS 2015

4. PROPOZYCJE ZMIAN W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA

Konieczność zmian w Programie ochrony środowiska dla Gminy Żelechów wynika przede wszystkim z obowiązku dostosowania tego dokumentu do przepisów prawa krajowego, przyjętych strategii szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego oraz zmian w stanie środowiska na terenie gminy. Ustalenia tych dokumentów powinny zostać uwzględnione podczas wykonywania aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Żelechów.

W związku z nowelizacją ustawy - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2013 r. poz. 1232, z późn. zm.) zostały uchylone artykuły 15 i 16 ww. ustawy, zawierające wytyczne dla opracowania programów ochrony środowiska. Natomiast artykuły 13, 14 i 17 ust. 1 zostały zmienione, co oznacza, że dokument Polityka ekologiczna państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 przestaje obowiązywać.

Wobec powyższego, programy ochrony środowiska sporządzane są w celu realizacji polityki ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 Nr 84, poz. 712, z późn. zm.). Wiodącym dokumentem strategicznym dla obszaru środowiskowego jest obecnie Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Niektóre elementy środowiskowe zostały ujęte w innych dokumentach, np. kwestie ochrony gleb zawiera Strategia zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa, natomiast problemy związane z hałasem ujęte są w Strategii Rozwoju Transportu.

Konieczne jest tak że ujęcie zagadnień zawartych w Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2024 (SPA 2020).

Przyjęte w Programie wskaźniki powinny dobrze odzwierciedlać zmiany zachodzące w środowisku w sposób miarodajny oraz być powszechnie dostępne w publikacjach urzędów statystycznych i organów zobowiązanych do udostępnienia informacji o środowisku.

Zadania i kierunki działań, które nie zostały wdrożone w dotychczasowym Programie ochrony środowiska, należy powtórnie przeanalizować pod kątem zasadności ich realizacji w przyszłości. W przypadku, gdy straciły one swoją aktualność, należy z nich zrezygnować w następnej edycji programu lub dokonać ich aktualizacji w oparciu o nowsze informacje i plany.

5. WNIOSKI

W okresie lat 2013-2014 wdrożono lub zrealizowano na terenie Gminy Żelechów 120 zadań i działań zaplanowanych w Programie ochrony środowiska. Część z nich składała się z licznych podzadań.

Podjęto realizację prawie wszystkich zaplanowanych celów, zarówno długoterminowych, jak również krótkoterminowych. Większość celów i kierunków działań ma charakter ciągły, a ich realizacja trwa dłużej niż dwuletni okres objęty niniejszym Raportem.

Widać jednak znaczny postęp (wyrażony poprzez wskaźniki monitorowania) osiągnięcia tych celów. Dotyczy to w szczególności zadań związanych z zaopatrzeniem ludności w wodę pitną, rozwojem sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Podjęto działania zmierzające do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, m.in. modernizację źródeł ciepła i termomodernizację obiektów.

W 2013 r. nastąpiła całkowita reorganizacja gospodarki odpadami - gminy przejęły władztwo nad systemem. Efekty tych działań będzie można kompleksowo ocenić w następnych latach.

Wiele działań dotyczyło terenów zieleni urządzonej i dbałości o zapewnienie mieszkańcom możliwości wypoczynku i rekreacji. Powstawały nowe obiekty służące tym celom - place zabaw, miejsca wypoczynku i rekreacji.

W aktywny i zróżnicowany sposób prowadzono edukację ekologiczną. Nastąpił wzrost wydatków na ochronę środowiska i gospodarkę komunalną.

W kolejnych latach należy skupić się na kontynuacji i wzmocnieniu działań, które mogą przyczynić się do zmiany niekorzystnych trendów, zaobserwowanych podczas analizy wskaźników.

Wymienić można:

1. Kontynuacja działań dla powstrzymania wzrastającej presji środków transportu na stan środowiska, w szczególności na klimat akustyczny i stan powietrza
2. Działania zmierzające do ograniczenia wodochłonności gospodarstw domowych (zużycie wody na jednego odbiorcę) oraz energochłonności (zużycie energii elektrycznej o niskim napięciu w gospodarstwach domowych)
3. Działania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji
4. Kontynuacja działań zmierzających do kompleksowego uporządkowania gospodarki odpadami
5. Podjęcie działań związanych z opieką nad bezdomnymi zwierzętami
6. Kontynuacja edukacji ekologicznej

SPIS TABEL

Tabela 1. Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu oraz lasów.....	5
Tabela 2. Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wody i ochrony wód	9
Tabela 3. Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań w zakresie ochrony powierzchni terenu, surowców mineralnych i gleby oraz gospodarki odpadami.....	13
Tabela 4. Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań w zakresie środowiska i zdrowia, w tym ochrony przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi	15
Tabela 5. Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań w jakości powietrza atmosferycznego	18
Tabela 6. Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań w zakresie ochrony przed hałasem i polami elektromagnetycznymi.....	21
Tabela 7. Stan realizacji celów krótkoterminowych, kierunków działań w zakresie edukacji ekologicznej	24
Tabela 8. Koszty poniesione na zadania związane z ochroną środowiska w latach 2013-2014	27
Tabela 9. Wskaźniki efektywności Programu ochrony środowiska	29